

Obitelj i vrtić - od suradnje do partnerstva

Karas, Valentina

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:765805>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-29**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Valentina Karas

**OBITELJ I VRTIĆ - OD SURADNJE DO
PARTNERSTVA**

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, rujan 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Valentina Karas

**OBITELJ I VRTIĆ - OD SURADNJE DO
PARTNERSTVA**

DIPLOMSKI RAD

Mentor: prof.dr.sc. Siniša Opić

Sumentor: doc.dr.sc. Tihana Kokanović

Zagreb, rujan, 2022.

ZAHVALA

Hvala svima koji su bili uz mene, ohrabivali me, podržavali i vjerovali u mene.

Posebna zahvalnost ide mojim roditeljima, tati Miroslavu i mami Dragici te suprugu Matiji koji su moja velika podrška i uvijek su tu kad ih trebam. Hvala na strpljenju, razumijevanju i ljubavi u trenucima kada je bilo najteže.

Start by doing what's necessary;
then do what's possible;
and suddenly you are doing the impossible.

Francis of Assisi

SAŽETAK

Ovaj diplomski rad bavi se obradom teme Obitelj i vrtić-od suradnje do partnerstva. Poznato nam je da je obitelj temeljna društvena zajednica i najsnažija odgojna sredina djeteta. Mijenja se zajedno s društvom kojega je dio. Roditeljstvo je zahtjevan posao koji zahtjeva kompetentnog roditelja koji promišlja o svojim postupcima te unapređuje svoja znanja o djetetu. U tome mu može pomoći i dječji vrtić koji potiče djecu i odrasle da postanu otvorenog uma- u okruženju koje ih ohrabruje na istraživanje i izražavanje svojih ideja, na otkrivanje drukčijih mogućnosti, drukčijih gledanja na stvari i novo razumijevanje svijeta i sebe samih. U takvom okruženju, djeca i odrasli iznose svoje pretpostavke te otvoreno postavljaju pitanja. Partnerski odnosi između obitelji i vrtića važni su za razvoj djeteta i preduvjet su budućeg uspjeha djece. Da bi partnerski odnos bio ostvaren potrebno je međusobno poštovanje i uvažavanje, ravnopravnost, aktivno slušanje, dvosmjerna komunikacija za postizanje istog cilja- zdravo, samopouzdana, kompetentno, odgojeno i obrazovano dijete. Komunikacija s roditeljima na način da potiče njihovo uključivanje je presudna za uspješnu integraciju djece. Obitelj i dječji vrtić su u usko povezanoj vezi te su usmjeri jedno na drugo. U interesu i roditelja i odgojitelja je građenje kvalitetnog odnosa te unapređivanje partnerstva između odgojno-obrazovne ustanove i djetetova doma.

Ključne riječi: *obitelj; dijete; vrtić; odgojitelj; partnerstvo.*

SUMMARY

This graduation thesis deals with the topic Family and Kindergarten - from cooperation to partnership. We know that the family is the fundamental social community and the strongest educational environment for a child. It changes along with the society of which it is a part. Parenting is a demanding job that requires a competent parent who thinks about his actions and improves his knowledge about the child. Kindergarten can help him in this, which encourages children and adults to become open-minded - in an environment that encourages them to explore and express their ideas, to discover different possibilities, different ways of looking at things and a new understanding of the world and themselves. In such an environment, children and adults present their assumptions and openly ask questions. Partnerships between families and kindergartens are important for child development and are a prerequisite for children's future success. Mutual respect and appreciation, equality, active listening, two-way communication to achieve the same goal - a healthy, self-confident, competent, well-mannered and educated child are necessary for a partnership relationship to be realized. Communication with parents in a way that encourages their involvement is crucial for the successful integration of children. The family and the kindergarten are in a closely connected relationship and are directed towards each other. It is in the interest of both parents and educators to build a quality relationship and improve the partnership between the educational institution and the child's home.

Keywords: *family; child; kindergarten; educator; partnership.*

SADRŽAJ

SAŽETAK	4
SUMMARY	5
SADRŽAJ	6
1 UVOD.....	7
2 OBITELJ	8
3 OBITELJSKA KULTURA	10
3.1 RODITELJSTVO	10
3.2 DOŽIVLJAJ RODITELJSTVA.....	11
3.3 RAZLIČITOST OBITELJSKIH KULTURA	11
4 UTJECAJ OCA I MAJKE NA DJEČJI RAZVOJ	12
5 STILOVI RODITELJSTVA.....	13
6 DJEČJI VRTIĆ.....	15
6.1 STVARANJE POTICAJNOG OKRUŽENJA VRTIĆA.....	16
6.2 KARAKTERISTIKE POTICAJNOG OKRUŽENJA U VRTIĆU.....	16
6.3 PROSTOR DNEVNE SOBE	17
7 SUDJELOVANJE OBITELJI U VRTIĆU	20
8 KOMUNIKACIJA RODITELJA I ODGOJITELJA	22
9 OBLICI SURADNJE S RODITELJIMA.....	24
9.1 OBLICI NEFORMALNE SURADNJE	24
9.2 OBLICI FORMALNE KOMUNIKACIJE	26
10 POVEZIVANJEM DO BOLJE SURADNJE I PARTNERSTVA	28
11 PARTNERSTVO.....	29
12 ČIMBENICI KOJI DOPRINOSE USPJEŠNOM PARTNERSTVU.....	31
13 SURADNJA ILI PARTNERSTVO.....	32
14 OD SURADNJE DO PARTNERSTVA.....	34
15 ZAKLJUČAK.....	36
LITERATURA	37

1 UVOD

U ovom radu govorit će se o važnosti obitelji, dječjeg vrtića te suradnji obitelji i vrtića koja vodi prema partnerstvu. Takav odnos usmjeren je prema postizanju zajedničkog cilja – zdravo, kompetentno, samopouzđano, odgojeno i obrazovano dijete. U središte pozornosti stavlja se dijete, njegove potrebe i interesi. (Ljubetić, 2014).

Termin obitelj obično se koristi u užem i širem smislu. U užem smislu odnosi se na nuklearnu tj. „izravnu“ obitelj, roditelje i njihovu djecu. U širem smislu odnosi se na proširenu obitelj tj. uz roditelje i njihovu djecu, obuhvaća i ostale srodnike, kao djedove, bake, stričeve itd. koji su povezani genetski ili brakom s članovima nuklearne obitelji. (Ljubetić, 2007)

Obitelj je najsnažnija odgojna sredina djeteta. Ona se međusobno razlikuje od drugih obitelji u strukturi, vrijednostima, načinu života i odnosima među članovima obitelji. (Maleš i Kušević, 2011)

Roditelji su prvi i najznačajniji odgajatelji djeteta. Oni su prvi uzori za učenje govora i most za uspostavljanje socijalnih kontakata sa širim okruženjem. (Ljubetić, 2007)

2 OBITELJ

Danas imamo mnogo definicija obitelji što nas ne čudi jer se njome bave brojna znanstvena i stručna područja i još brojni autori.(Janković, 2008, str. 17)

„Neke od definicija obitelji:

- Sociološka: Obitelj je osnovna jedinica društva
- Psihološka: Obitelj je bitan faktor primarne socijalizacije i uopće psihičkog razvoja djeteta
- Antropološka: Obitelj je osnovna ljudska zajednica
- Pravna: Obitelj je skup osoba povezanih brakom (ili vanbračnom zajednicom) i srodstvom, između kojih postoje zakonom utvrđena prava i dužnosti.“ (Janković, 2008, str 17,18)

Osim obitelji u kojoj su biološki otac i majka te njihovo dijete/djeca, nastaju još i: posvojiteljske obitelji, obitelji u kojima je samo jedan roditelj biološki (re- konstruirane obitelji, tj. novi brak nakon razvoda), jednoroditeljske obitelji (po- sljedica razvoda braka, smrti, izvanbračne zajednice, vlastite odluke da se ima dijete, ali ne i partner), udomiteljske obitelji, višegeneracijske obitelji, slobodne izvanbračne obitelji, istospolne i surogat obitelji, obitelji u kojima jedan roditelj radi posla duže vrijeme boravi izvan mjesta stanovanja, kao i tzv. kalendarske obitelji, gdje dijete živi jedan dio godine s jednim, a drugi dio godine s drugim roditeljem. (Mlinarević, 2022)

Obitelj je temeljna društvena zajednica koja je u stalnoj interakciji sa svojim okruženjem, mijenja se zajedno s društvom kojega je dio.

„Obitelj je središte djetetova života i njegov prvi učitelj. Dijete ovisi o svojoj obitelji u svim životnim aspektima. Ona mu pruža osnovnu egzistenciju, odgaja ga i obrazuje, poučava i usmjerava. U njoj se dijete osjeća zaštićeno i prihvaćeno, na nju se oslanja u svom tjelesnom, spoznajnom i socioemocionalnom razvoju te usvaja njene kulturne tradicije i vrijednosne orijentacije.“(Petrović-Sočo, 1995, str. 613)

„Obitelj je prerasla iz društvene potrebe i nužnosti u emocionalni odabir pojedinca. Zajednički život ponajprije je posljedica emocija ljubavi i privrženosti prema partneru i želje da se s njim dijeli svakodnevnica. Jednako tako, roditeljstvo je sve više stvar osobnog izbora pojedinaca, pri čemu su individualne potrebe i ciljevi bitniji od očekivanja okruženja.“(Maleš i Kušević, 2011, str.42)

Nuklearna obitelj koju čini otac hranitelj, majka kućanica i dvoje djece, dobno i spolno podijeljenih uloga, definirala se kao normalna obiteljska zajednica sve do druge polovice 20.stoljeća. Danas takva obitelj nije jedina obiteljska struktura.(Maleš i Kušević, 2011)

„Primarna obitelj koju čine otac, majka i djeca i dalje je dominantan tip obitelji, iako se razlaže i preustrojava nešto češće nego ranije. Ta se zajednica gradi na zaljubljanju, predanosti, ljubavi i volji-tim redom.“(Juul, 2008, str.107)

Juul (2008) naglašava kako obitelj najbolje napreduje kada postane prostor u kojem, umjesto poučavanja, jedni od drugih učimo.

„Živeći u obitelji djetetu je omogućeno zadovoljavanje osnovnih tjelesnih i u okviru teorije izbora psiholoških potreba: za ljubavlju i pripadanjem, igrom i zabavom, slobodom, i stalnim osjećajem uspjeha i postignuća. Za uspostavljanje zdravog i sretnog života djeteta, najodgovornija je njegova obitelj.“(Lozančić, 2013, str. 11)

3 OBITELJSKA KULTURA

Kulturu obiteljske zajednice kao jedno od temeljnih obilježja obiteljske kulture je nužno poznavati i uvažavati želi li se izgraditi kvalitetan partnerski odnos. (Ljubetić, str.26)

Svaka obitelj ima svoju kulturu, što znači da je jedinstvena. Ona utječe na to kako se pojedinci u obitelji osjećaju, razmišljaju, rade i sl.

„Upoznavanju i razumijevanju obiteljske kulture potrebno je pristupati s posebnim senzibilitetom i odgovornošću, jer ona značajno determinira kvalitetu življenja djece i odraslih u obiteljskoj zajednici, a selektivan pristup njenu razumijevanju može promatrača izvana navesti na potpuno krive zaključke.“(Ljubetić, 2014, str.26)

3.1 RODITELJSTVO

Autorica Arendell (1997, prema Klarin, 2006) pojam roditeljstvo ističe kao čitav niz procesa što se sastoji od zadataka, pravila, komunikacija i međuljudskih odnosa koje odrasli ostvaruju u kontaktu sa svojim djetetom. Roditelji omogućuju djeci zadovoljenje fizioloških potreba. Od roditelja se očekuje hrabrenje i vođenje tijekom kognitivnoga, fizičkoga, socijalnoga i emocionalnog razvoja.

„Roditeljstvo uključuje brigu, odgoj, pružanje pomoći i potpore tijekom socijalizacije u drugim socijalnim okruženjima. Roditeljstvo je socijalni proces, ono čini dinamički i uzajaman odnos. Višedimenzionalnost roditeljstvo čini složenim. Određeno je različitim ponašanjima i vještinama kojima se roditelj koristi u komunikaciji s djetetom.“(Klarin, 2006, str.12)

U roditeljstvu se mnogo toga promijenilo, ali ono što je ostalo isto je želja da se zadovolje djetetove potrebe te odgoji zdravo i kompetentno dijete sposobno za život.

„Iako je roditeljstvo uvjetovano različitim činiteljima, neosporno je da sigurnost i ljubav koju roditelji pružaju djetetu čine osnovu njegova psihičkog zdravlja i zadovoljstva.“ (Klarin, 2006, str.16)

Roditeljstvo je zahtjevan, stresan te izazovan posao koji zahtjeva kompetentnog roditelja koji promišlja o istome i unapređuje svoja znanja o djetetu.

Nijedan roditelj nije savršen, ali radi kako najbolje zna.

3.2 DOŽIVLJAJ RODITELJSTVA

Roditeljsko zadovoljstvo (zadovoljstvo potporom partnera odnosom dijete i roditelj i vlastitom uspješnošću) je više ukoliko roditelj može i zna nositi se sa svojom ulogom te je najodgovorniji za odgoj svog djeteta.(Ljubetić, 2007)

Roditeljstvo je skup namjernih aktivnosti kojima je cilj skrb za dijete i poticanje njegova razvoja. Srž roditeljstva je ono što roditelji čine, a ne ono što jesu. Na roditeljstvo utječu svi društveni procesi (ekonomski, demografski, itd.)

Ekonomska kriza izravno utječe na kvalitetu odgoja. Problem današnjice je usklađivanje roditeljstva i profesionalnog posla. Profesionalno napredovanje i materijalno blagostanje dobivaju na važnosti.(Ljubetić, 2007)

Tradicijske obiteljske vrijednosti se gube

3.3 RAZLIČITOST OBITELJSKIH KULTURA

- Odnos roditelja i djece (biološka i usvojena djeca)
- Bračni status roditelja (razvedeni, odvojeni, ponovno oženjeni)
- Broj roditelja u obitelji i njihovo seksualno usmjerenje

Porast različitih oblika neprihvatljiva ponašanja mladih i loš školski uspjeh pokazatelji su da su obitelj i društvene vrijednosti na kojima se temelji u krizi.

Roditeljstvo možemo shvatiti kao proces koji od roditelja zahtjeva prilagodbu, rast, sazrijevanje te stalno učenje novih vještina kao što je komunikacija, rješavanje problema, pregovaranje, vođenje i sl. (Ljubetić, 2007)

4 UTJECAJ OCA I MAJKE NA DJEČJI RAZVOJ

Roditelji su prvi, najvažniji te najznačajniji odgajatelji djeteta. Oni su modeli po kojima dijete uči (imitira ih, uči govor, ponašanje, uspostavlja socijalni kontakt s drugima...)

Kada govorimo o roditeljstvu nameće se pitanje majke i oca.

„Kao što je velik broj studija pokazao interakcija očeva s djecom je više tjelesna i motorički aktivnija, nego ona majke i djeteta, jer majke koriste više verbalne nego fizičke oblike interakcije.“(Ljubetić, 2007, str.64)

„Različitost socijalizacijskih iskustava koju djeci pružaju majka i otac u svojim istraživanjima naglašavaju i Collin i Russell (1991). Ta različitost ima svoje biološke, psihološke i društvene korijene koji datiraju još od davnina. Spolno određene uloge majke i oca vrlo su vjerojatno rezultat njihovih zadaća i odgovornosti koje su imali još u plemenskim zajednicama. Majke su bile zadužene za brigu o djeci, skupljanju plodova, pripremu hrane i održavanju domaćinstva, a očevi za lov i zaštitu obitelji. Spolni stereotipi održali su se i do danas unatoč činjenici kako je obitelj evoluirala. U mnogim državama, odgojem se svi stereotipi prenose na nove generacije.“(Ljubetić, 2007, str.64)

Schaffer (2000) zaključuje kako je količina iskustva koju roditelji imaju s djecom više nego njihov spol ono što čini razliku koja se stvara između majki i očeva.

U istraživanju socio-emocionalnog razvoja djece autorica Brajša-Žganec (2002) potvrđuje uvjerenje o važnosti utjecaja oba roditelja na uspješan razvoj djeteta.

Otac i majka nose različitu kvalitetu u djetetov život i svatko od njih različito pridonosi razvoju djeteta. Dijete treba oba roditelja, kako njihovu zajedničku financijsku, tako i emocionalnu potporu. Očeva uloga u podizanju djece je nezamjenjiva.(Klarin, 2006)

5 STILOVI RODITELJSTVA

Većina je roditelja uvjeren da će njihovi odgojni postupci utjecati na to koliko će njihovo dijete biti uspješno u obrazovanju, poslu, izboru partnera...

Maccoby i Martin (1983, prema Vasta, 1997) naglašavaju dvije dimenzije roditeljstva:

- roditeljsku toplinu – koja se proteže na kontinuumu od podrške, ljubavi i ohrabriranja koju roditelji pružaju djeci do neprijateljstva, postidivanja ili odbacivanja
- roditeljski nadzor – koji se proteže na kontinuumu od nadzora, discipline i upravljanja djetetovim osjećajima i postupcima do zanemarivanja djeteta i neuključenost u njegov fizički i psihološki životni prostor

Stilovi roditeljstva koji utječu na kvalitetu djetetova odrastanja:

1. Autoritativni roditelji – skrbni i osjetljivi prema svojoj djeci te postavljaju jasne granice. Zahtjevi roditelja su primjereni djetetovoj dobi i njihovim sposobnostima. Autoritativni roditelji vode računa o djetetovim osjećajima, objašnjavaju svoje odluke i pitaju dijete za mišljenje. Djeca takvih roditelja sigurna su u sebe, samopouzdana, imaju visoku kontrolu, potrebu za postignućem te su spremna prihvatiti rizik.
2. Autoritarni roditelji – strogi i zahtjevni, a disciplinu ostvaruju prijetnjama i kaznama. Cijene poslušnost, poštovanje autoriteta i tradiciju. Autoritarni roditelji ne objašnjavaju svoje odluke, ne zanima ih što djeca misle. Većina djece na ovakav stil roditeljstva ne reagira dobro. Djeca su nesigurna, nezadovoljna, povučena, agresivna i pokazuju probleme u ponašanju.
3. Popustljivi roditelji – visoko su na dimenziji topline, a nisko na dimenziji nadzora. Puni su ljubavi i emocionalno osjetljivi, ali djeci postavljaju malo ograničenja. Djeca takvih roditelja nemaju osjećaj odgovornosti te su slična djeci autoritativnih roditelja – nesigurna su, agresivna, imaju slabu kontrolu.
4. Ravnodušni ili nezainteresirani roditelji – nisko na dimenziji topline i na dimenziji nadzora. Takvi roditelji postavljaju malo ograničenja svojoj djeci, pružaju malo pažnje, zanimanja i emocionalne podrške. Djeca s takvim roditeljima promjenjiva su raspoloženja, nemaju kontrolu u ponašanju, sklona su uzimanju alkohola, droge...(Milanović i sur.,2014)

„Da bi djeca odrasla u relativno neovisne, osobno i društveno odgovorne te fleksibilno i realno optimistične osobe, čini se da je potrebno pružiti im toplinu i nadzor nad ponašanjem. Koliko god je važno da djeca dožive roditeljsku ljubav i prihvaćanje, moraju razumijeti i pravila ponašanja te vjerovati da će njihovi roditelji zahtijevati da ih se slijedi.“(Milanović i suradnici, 2014, str.37)

6 DJEČJI VRTIĆ

„Vrtić je živi organizam, tj. kompleksan sustav u kojem se ni jedan dio ne može opisati, tumačiti ni razumijeti bez povezanosti sa svim ostalim dijelovima koji čine cjelinu. Dijelovi tog velikog, živog organizma (djeca, odrasli, dnevni raspored, prostor i sl.) predstavljaju tkanje višestruko isprepletenih težnji i akcija svih koji u njemu svakodnevno sudjeluju, kaleidoskop različitih interakcija, materijalnih i nematerijalnih, poput prostorno-materijalnog okruženja, komunikacije i odnosa svih pojedinaca (djece i odraslih), načina organizacije vremena i drugo.“(Slunjski 2008, str.7)

Prema Slunjski (2008) u vrtiću odgajatelji bi trebali djecu smatrati kompetentnim, inteligentnim i razboritim osobama te poticati da postanu otvorenog uma – u okruženju koje ih ohrabruje na istraživanje, na otkrivanje drukčijih mogućnosti, drukčijih gledanja na stvari i novo razumijevanje svijeta i sebe samih.

U vrtiću – zajednici koja uči, odgajatelji bi se trebali konstantno profesionalno usavršavati te promišljati o vlastitoj odgojno-obrazovnoj praksi kako bi se što bolje razumijeli i mijenjali.(Slunjski, 2008)

6.1 STVARANJE POTICAJNOG OKRUŽENJA VRTIĆA

Okruženje najsnažnije određuje kvalitetu iskustva djece, a time i kvalitetu njihova učenja. (Slunjski, 2008)

„Bogatstvo i promišljenost izbora materijala djecu potiču na otkrivanje i rješavanje problema s kojima se susreću. Takvo im okruženje omogućuje postavljanje hipoteza, istraživanje, eksperimentiranje i konstruiranje znanja i razumijevanja. Raznovrsnost, raznolikost i stalna dostupnost materijala trebaju promovirati neovisnost i autonomiju učenja djece, a sadržajno bogatstvo materijala djeci različitih interesa i različitih razvojnih sposobnosti omogućiti različite izbore.“(Slunjski, 2008, str.21)

To okruženje treba biti bogato, poticajno i raznovrsno tako da djeci omogući raznolike aktivnosti, različite načine istraživanja i korištenja različitih strategija rješavanja problema.

U bogatom i poticajnom prostorno-materijalnom okruženju djeca stupaju u interakciju s drugom djecom i odraslima.

6.2 KARAKTERISTIKE POTICAJNOG OKRUŽENJA U VRTIĆU

„Kvalitetno i poticajno okruženje sadržava visok obrazovni potencijal, s obzirom na to da djeca uče aktivno (istražujući, čineći) te surađujući s drugom djecom i odraslima.“(Slunjski, 2008, str.21)

Okruženje je promijenljivo, ono se stalno mijenja, promjene u prostoru moraju se dešavati svakodnevno i stalno, sve dok se odgojitelj ne uvjeri da određeni raspored djeci odgovara, da nema lutanja, traženja, premještanja igračaka, da se djeca samostalno raspoređuju i organiziraju aktivnosti tako da one budu dugotrajne, zanimljive, okupljaju velik broj djece bez sukoba i svađa. (Miljak, 2009)

Neke od karakteristika poticajnog okruženja:

- bogatstvo i promišljenost izbora materijala
- raznovrsnost, raznolikost i stalna dostupnost materijala
- slobodno kretanje koje je djeci rane dobi svojstveno
- prostorno okruženje treba biti ugodno i što više nalikovati obiteljskom
- zadovoljavanje potrebe za privatnošću (Slunjski, 2008)

„Prostorna organizacija bitno određuje i kvalitetu socijalnih interakcija djece međusobno, kao i djece s odgajateljem. Zbog toga organizacija prostora vrtića treba biti usmjerena promoviranju susreta, komunikacije i interakcija djece. Ona također treba omogućivati i slobodno kretanje, koje je djeci rane dobi svojstveno.“(Slunjski, 2008, str. 21)

Još jedan važan kriterij kvalitete prostornog okruženja vrtića je i razina ugone koju pruža djeci. Prostorno okruženje treba biti ugodno i nalikovati obiteljskom jer djeca tamo borave većinu svojega vremena.(Slunjski, 2008)

„Kriteriji „dobre atmosfere“ ili „dobrog ozračja“ vrtića mogu biti: istodobno zbivanje različitih aktivnosti djece (ne rade svi isto nego svatko odabire ono što želi), radno ozračje, tj. zaposlenost djece (svi imaju nekog posla koji im je zanimljiv), veseli žamor djece (razgovaraju, igraju se, raspravljaju), slobodno kretanje djece prostorom (aktivnosti nisu statične jer je manjoj djeci svojstveno kretanje), slobodan odabir sadržaja i druge djece s kojom će stupiti u kontakt (ne moraju činiti samo ono što su za njih isplanirali odrasli) i slično. (Slunjski, 2008, str.24)

„Okruženje vrtića održava i promovira vrijednosti na kojima se temelji cjelokupna odgojno-obrazovna praksa vrtića. U vrtiću - zajednici koja uči to su suradnja i suradničko učenje djece, njihova sloboda, odgovornost, samostalnost i neovisnost, samopouzdanje i slično.“(Slunjski, 2008, str. 24)

Slunjski (2008) naglašava kako je povjerenje u djece, kao i kvalitetan odnos s njima preduvjet uspješnog odgoja. Cjelokupna odgojno-obrazovna praksa vrtića temelji se na međusobnom povjerenju i uvažavanju djece i odraslih te na kvalitetnoj i ravnopravnoj komunikaciji svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa.

6.3 PROSTOR DNEVNE SOBE

Pregrađivanje prostora unutar dnevne sobe pruža različite prednosti. Takav prostor neizravno poziva djecu na grupiranje u manje skupine. Uz to, pregrađenost prostora olakšava i njezino sadržajno osmišljavanje.

U organiziranju centara aktivnosti Slunjski (2008) navodi da treba imati na umu nekoliko kriterija kao što su:

- u svakom centru aktivnosti treba imati dovoljno materijala (što je u skupini više djece, to i raznovrsnost materijala treba biti viša)
- materijali trebaju biti ponuđeni tako da je djetetu jasna logika njihova međusobnog kombiniranja i mogućeg korištenja
- u određenom centru trebaju biti samo oni materijali koji njemu pripadaju (likovni centar samo je likovni, obiteljski samo obiteljski i slično)
- stalna dostupnost materijala djeci

U organiziranju vrtićkog okruženja treba poći od prirode učenja djeteta te organizirati takvo okruženje koje mu omogućuje učenje na prirodan način. Bogato i poticajno okruženje djeci omogućuje istraživanje različitih logičkih, matematičkih i fizikalnih fenomena i pojava, poput svjetla i sjene, magneta i magnetizima i drugo. (Slunjski, 2008)

Kvalitetno i poticajno okruženje omogućuje djeci različita područja istraživanja i stupanje u različite oblike socijalnih interakcija. Umjesto tradicionalnog organiziranja aktivnosti, čiji tijek planiraju i kojima upravljaju odrasli, primjerenije je organizirati kvalitetno okruženje vrtića. U njemu će svako dijete s obzirom na svoje interese, razvojne posebnosti i potencijale odabrati što je u određenom trenutku za njega najprimjerenije i na način koji je za njega najsvrhovitiji. (Slunjski, 2008)

„U takvom će okruženju dijete svakodnevno moći stupati u interakcije s različitim sadržajima učenja (glazbenim, jezičnim, matematičkim, prirodoslovnim i mnogim drugim, različitim vrstama inteligencija) koje će za njega u većini slučajeva imati istraživački karakter.“ (Slunjski, 2008, str. 34)

Odgajatelji osiguravaju raznolikost aktivnosti i materijala, oni pojačavaju napor, složenost i izazov u nekoj aktivnosti s obzirom na uključenost djece u aktivnosti te razvoj razumijevanja

i sposobnosti. Dok djeca rade s materijalima ili sudjeluju u aktivnosti, odgajatelj sluša i promatra. Odgajatelj može tada omogućiti uključivanje djece i učenje postavljajući pitanja, predlažući ili dodajući materijale. (Bredekamp, 1996)

Autorica Miljak (1996) u knjizi „Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja“ također ističe kako je uloga odgajatelja usmjerena na organizaciju sredine, izbor materijala, sredstava i prijedloga aktivnosti koje će poticati djecu na razmišljanje, na rješavanje problema, na stjecanje novih znanja, a ne na izravno poučavanje.

7 SUDJELOVANJE OBITELJI U VRTIĆU

„U vrtiću – zajednici koja uči roditelji su nezaobilazni partneri (zajedničkog) stvaranja cjelovitih razumijevanja i znanja odraslih o djeci. Oni su ravnopravni sudionici odgoja i obrazovanja djece te glavni saveznici odgajatelja o ostvarenju kvalitete cjelokupnog vrtićkog življenja.“(Slunjski, 2008, str. 209)

Vrtić svojim postupcima treba slati roditeljima poruku prihvaćanja, uvažavanja i dobrodošlice. Roditelji su u vrtić uvijek dobrodošli, bez obzira koje je doba dana ili godine, koliko je njihovo dijete staro, čime se oni profesionalno bavili i sl. Oni mogu doći u vrtić kad požele, gledati svoje dijete u aktivnostima i druženju s drugom djecom. Također, roditelji se mogu s djecom igrati i upoznati njihove prijatelje, igračke, razgovarati s odgajateljima, roditeljima i sl. (Slunjski, 2008)

Roditelji u odgojno-obrazovnoj instituciji mogu biti uključeni na različite načine, kao npr. Posjet odgajatelja djetetovu domu koje mu pruža priliku da upozna dijete i njegovu obitelj u njihovom prostoru. Roditelji također mogu doći u odgojnu skupinu pokazati ostaloj svoje neke interese ili vještine. Koliko će često i na koje načine odgajatelji i roditelji surađivati ovisi o roditeljima, odnosno njihovom poslu (zaposlenost) te slobodnom vremenu. (Kirsten, Hansen, Kaufmann, Walsh, 2001)

„Uključivanje roditelja u vrtićke aktivnosti koristi i djetetu i roditeljima i programu.

Emocionalno uključivanje omogućuje nam da se osjećamo:

- zadovoljni sa sobom
- produktivnima
- energičnima
- „obnovljenima“ i spremnima da se opet suočimo sa životom
- sretnima i zaigranima
- kao da smo doprinijeli nekomu ili nečemu
- kao da pripadamo grupi

Tjelesno uključivanje omogućuje nam da:

- razvijemo nove sposobnosti

- zaboravimo trenutne brige
- zabavimo se i nasmijemo
- opustimo se
- upoznamo druge ljude
- svladamo stres “ (Kirsten, 2001, str.30)

Za aktivno uključivanje roditelja u odgojno-obrazovnoj instituciji utječe i iskustvo koje ima s vrtićem od prije. U mnogim kulturama uloge obitelji i odgojno-obrazovnih institucija se strogo odvajaju. Roditelji ostave djecu pred vratima vrtića i ne znaju što se u vrtiću događa. Odgajatelji i roditelji ne znaju međusobno podijeliti informacije ni zajedno raditi za dobrobit djeteta. Naravno, ima i onih roditelja koji imaju pozitivno iskustvo te će se rado uključivati u aktivnosti u vrtiću.(Kirsten i sur., 2001)

Roditelji, zajedno s djecom, mogu biti uključeni u izradu didaktičkih igara, popravak vrtićkog namještaja i sl. Takav oblik uključenosti omogućuje roditelju bolje razumijevanje načina na koji dijete uči te mu daje ideje za druženje s djetetom kod kuće. Vrijedna mogu biti i vrtićka druženja djece i roditelja kada je riječ o profesiji nekog roditelja. Također, vrtićka druženja djece i roditelja mogu biti povezana s obilježavanjem određenih praznika i blagdana. Djecu jako vesele aktivnosti gdje su uključeni njihovi roditelji. (Slunjski, 2008)

8 KOMUNIKACIJA RODITELJA I ODGOJITELJA

Važnost komunikacije između roditelja, odgajatelja i drugog osoblja unutar odgojno-obrazovne ustanove je nesporna. Komunikacija je ključan pojam u planiranju i provođenju odgojno-obrazovnog programa orijentiranog prema potrebama svakog djeteta i njegove obitelji. "Vrtići u Hrvatskoj provode razvojno primjerene programe koji su otvoreni prema potrebama djeteta i njegove obitelji pa imaju jasno naglašenu interaktivnu dimenziju..." (Milanović i sur., 2014, str.15).

„Komunikacija s roditeljima je ključni dio odgovornosti odgajateljskog tima. Svim je roditeljima stalo do svoje djece i žele da ona postanu uspješni i sretni ljudi. Predškolska ustanova može biti djetetovo prvo iskustvo odvajanja od roditelja pa će članovi obitelji željeti znati kako ona napreduje. Odgajateljski tim će željeti prodiskutirati o djetetovim aktivnostima kod kuće i u vrtiću, njegovim sposobnostima i interesima. Potrebno je vrijeme da se razvije otvorena i iskrena komunikacija.“(Kirsten, i sur., 2001, str.31)

Važno je da odgajatelji od početka pedagoške godine razgovaraju s roditeljima te da razvijaju partnerske odnose od samog početka. Na taj način će se stvarati uvažavajući odnosi iz kojih će dijete osjetiti podržavajuću atmosferu, a roditelji osnaživati svoje roditeljske kompetencije. Time se može zajamčiti da će se dijete razvijati u socijalno kompetentnog pojedinca.

Kvalitetna komunikacija odgajateljima i roditeljima omogućuje zajedničko razumijevanje djece koje nitko od njih ne bi mogao ostvariti sam, bez udjela onoga drugoga. (Slunjski, 2008)

Komunikacija, međusobno poštivanje, prihvaćanje razlika i interes djece temelj je dobrog odnosa. Stručnjaci i roditelji često moraju razviti nove vještine i prakse da bi uspostavili kvalitetno međusobno djelovanje.(Kirsten i sur., 2001)

“Otvorena, podržavajuća i ravnopravna komunikacija roditelja tj. skrbnika djeteta, odgojitelja i ostalog osoblja u ustanovi ima zajednički cilj: primjereno odgovoriti na individualne i razvojne potrebe djeteta i osigurati potporu njegovu cjelovitom razvoju.

Djelatnici vrtića kontinuirano komuniciraju s obiteljima kako bi što više saznali o podrijetlu djece i stekli uvid u njihove jake strane, interese i potrebe i u skladu s time prilagodili okruženje ustanove obiteljskoj kulturi djeteta.” (NKRPOO, 2014, str.13).

9 OBLICI SURADNJE S RODITELJIMA

Suradnja je dvosmjerna komunikacija roditelja i odgajatelja, odnosno roditeljskog doma i ustanove. Ovaj termin podrazumijeva međusobno informiranje, savjetovanje, učenje, dogovaranje i druženje, a s ciljem dijeljenja odgovornosti za dječji razvoj. (Kanjić, Boneta, 2012)

Suradnjom se želi istaknuti važnost ravnopravne komunikacije, dogovaranja i međusobnog uvažavanja u obavljanju zajedničke, složene zadaće odgajanja između odgajatelja i roditelja.

Suradnja s obitelji podrazumijeva istovremenu uključenost oba roditelja (i majke i oca), a odgajateljeva je uloga da kroz dvosmjernu komunikaciju neprestano nudi obiteljima različite oblike suradnje s vrtićem. (Kanjić, Boneta, 2012)

„Dobrom suradnjom želi se ostvariti kontinuitet o odgoju i obrazovanju, te omogućiti svakom pojedinom djetetu razvoj u sredini u kojoj će se osjećati prihvaćeno, voljeno, sigurno, zadovoljno i sretno, sredini koja će djelovati poticajno na razvoj svih njegovih potencijala i u kojoj će se skrbiti o djetetovim specifičnostima.“ (Mlinarević, Tomas, 2010)

Razlikujemo neformalne i formalne oblike suradnje.

9.1 OBLICI NEFORMALNE SURADNJE

1. Vrijeme dovođenja i odvođenja djeteta

Korištenje ovog oblika neformalne prilike za razgovor izgradit će s roditeljima dobru komunikaciju. To je prilika gdje mogu razgovarati o dnevnim aktivnostima, podsjetiti na roditeljske sastanke ili važne događaje. Ujedno im je i prilika za razgovor s drugim roditeljima, da pitaju odgajatelja ako ih što zanima, za igru s djetetom... Ovo nije vrijeme za razgovor o problemima, jer su prisutna djeca. Za to treba individualni sastanak kada odgovara odgajatelju i roditelju. Kako bi se omogućilo neformalno vrijeme posvećeno roditeljima, dnevni raspored treba biti prilagodljiv, odnosno, trebalo bi započeti i završiti sa opuštajućim aktivnostima. Poželjno je da se roditelj pozove u skupinu i da mu se pruži prilika da dobije informacije o programu ili svom djetetu. (Kirsten i sur., 2001)

2. Poruke i bilježnice

U neformalnu komunikaciju spadaju i kratke poruke koje dijete nosi doma roditeljima. U poruci se može opisati neki određeni zadatak za vrtić, napisati zapažanja o djetetu, zahvaliti roditeljima na nečemu što su učinili za vrtić i sl. (Kirsten, i sur., 2001)

„Za trajnu komunikaciju važne su i dječje bilježnice koje kruže na relaciji vrtić-dom. To naročito funkcionira onda kad roditelji imaju vrlo malo slobodnog vremena ili kad u kući nemaju telefon. Bilježnica (informativka) je jednostavna bilježnica, ukrašena djetetovim crtežima, koju dijete nosi u vrtić i iz vrtića. Djeci s poteškoćama u razvoju te bilježnice osiguravaju ne samo trajnu komunikaciju između odgajatelja i obitelji, već mogu poslužiti kao pokazatelj moguće promjene djetetova stanja. Ova je metoda uspješna, ako se primjenjuje barem jednom tjedno, a funkcionira kod onih obitelji koje bez problema pišu djelatnicima o svojim razmišljanjima i idejama.“(Kirsten i sur., 2001, str.33)

3. Oglasne ploče

Još jedan od načina neformalne komunikacije su oglasne ploče. Informacije na oglasnoj ploči većinom uključuju obavijesti o roditeljskim sastancima, letcima o razvoju djece, prehrani i drugim važnim temama. Oglasna ploča je namijenjena roditeljima, pa obavijest mora biti takva da je sadržaj poruke u prvom planu. Da bi bila aktualna, zanimljiva i informativna roditelju, važno je poruke mijenjati i sadržajno i vizualno. (Milanović i sur., 2014)

4. Letak

Letak je jednostavno sredstvo komunikacije koje informira o pojedinoj temi i motivira na nova promišljanja, djelovanja ili rasprave. Letak može informirati, motivirati i ohrabriti, usmjeriti ili olakšati građenje odnosa.

„Cilj letka može biti:

- kratko i jednostavno informirati o određenoj temi ili o mogućnostima stjecanja dodatnih informacija o onome o čemu se u letku radi
- potaknuti na promišljanje o pojedinom području djetetova života i razvoja, o nekom području vrtićkog djelovanja, o temi važnoj za odgojno-obrazovnu djelatnost
- potaknuti i omogućiti sadržajnu i usmjereniju komunikaciju odgojitelja ili stručnog suradnika sa zainteresiranim roditeljem, stručnjacima iz drugih vrtića, članova lokalne uprave i lokalne zajednice“(Milanović, 2014, str.146)

9.2 OBLICI FORMALNE KOMUNIKACIJE

1. Posjet obiteljima

U posjet obiteljima obično se ide dva puta godišnje, na početku i na kraju pedagoške godine. Cilj posjeta je da se odgajatelji upoznaju s djecom i njihovim obiteljima, a ujedno su i dobar način započinjanja komunikacije. Kod takvog posjeta odgajatelj može više naučiti o kulturi obitelji, njihovim suodnosima, sposobnostima i interesima. Roditelji mogu pitati odgajatelja sve što ih zanima, što ne razumiju. (Kirsten i sur., 2001)

2. Roditelj u grupi

„Roditelji trebaju postati stalni sudionici odgojno-obrazovnog procesa u SDB, zbog svoje djece i zbog sebe samih. Roditelji koji borave u grupi i sudjeluju u aktivnostima imaju mogućnosti:

- Razviti osobni osjećaj pripadanja grupi i vrtiću
- Naučiti promatrati svoje dijete u odnosu s drugima
- Bolje shvatiti dječji razvoj
- Početi cijeniti odgajateljski poziv i same odgajatelje
- Naučiti aktivnosti koje će ih i kod kuće zabaviti
- Upoznati prijatelje svoje djece
- Razviti trajna prijateljstva s drugim roditeljima
- Naučiti pomoći svom djetetu u učenju kod kuće“ (Kirsten i sur., 2001, str.35)

3. Izvješća

Još jedan oblik formalne razmjene informacija između odgajatelja i roditelja, vrtića i obitelji su pisana izvješća.

„Izvješća osiguravaju pismenu bilješku o napretku djeteta, općenitom razvoju, sklonostima i stilu komuniciranja djece. Izvješća trebaju stvoriti sliku djeteta i njegovih aktivnosti tijekom jednog tipičnog dana u vrtiću.“ (Kirsten i sur., 2001, str.75)

4. Roditeljski sastanak

Prema Milanović (2014) roditeljski sastanak je najčešći oblik okupljanja i rada stručnjaka sa skupinom roditelja djece koja polaze odgojno-obrazovni program. Mogu imati različite ciljeve i ciljevima odgovarajuće oblike rada.

Vrste roditeljskih sastanaka:

- a) Predavačkog tipa
 - b) Oglednog tipa
 - c) Sastanci organizirani radi druženja djece i odraslih
 - d) Komunikacijskog tipa
-
- a) Ovakvi sastanci organiziraju se radi informiranja roditelja o predškolskom odgoju ili o razvoju djeteta predškolske dobi. Većinom ih vode stručnjaci izvana, ali ih mogu voditi i djelatnici dječjeg vrtića – stručnjaci za pojedino područje, npr. psiholozi, pedagozi
 - b) Cilj ovakvog sastanka je demonstrirati roditeljima metode i sadržaje odgajateljeva rada. Također, roditeljima omogućuje uvid u djetetove reakcije na takav način rada. Prilikom takvog sastanka odgojitelj se osjeća kompetentno. Roditelji su također motivirani jer dobivaju podatke kako se njihovo dijete ponaša i što se sve može zbivati u vrtiću.
 - c) Sastanci ovog tipa su vrlo popularni i dio su vrtićke tradicije. Ti roditeljski sastanci se često pretvaraju u male svečanosti kao što su odlazak iz vrtića, neki blagdani...
 - d) Komunikacijski sastanci organiziraju se kako bi se roditelje potaknulo na promišljanje o temama važnima za njihovo dijete i roditeljsko te pridonijeli jačanju roditeljske kompetentnosti. Takvi sastanci organiziraju se bez djece, a od roditelja se očekuje da aktivno sudjeluje. (Milanović i sur., 2014)

5. Individualan sastanak

„Svaki roditelj zaslužuje povremeni individualni razgovor s odgojiteljima koji se brinu za njegovo dijete 8-10 sati dnevno, pet dana u tjednu. Odgojitelji su važni ljudi za njegovo dijete, oni znaju mnoge stvari o djetetu koje roditelj ne može znati, ali ih jako želi znati. Jednako tako roditelj želi reći odgojitelju ono što drži da je specifično i važno za njegovo dijete i o čemu želi da odgojitelj vodi brigu. Zato je cilj svakog razgovora odgajatelja i roditelja dobrobit djeteta.“(Milanović i suradnici, 2014, str.98)

Roditelje zanima kako se njegovo dijete ponaša u vrtiću, kako jede, u koje aktivnosti se uključuje, u čemu je uspješno. Njegovo dobro dijete potvrda je roditelju da je dobar roditelj te će se rado odazvati na poziv odgojitelja za individualan sastanak. (Milanović i suradnici, 2014)

10 POVEZIVANJEM DO BOLJE SURADNJE I PARTNERSTVA

„Posebna pozornost u promišljanju dječjeg vrtića kao zajednice koja uči posvećuje se kvalitetnoj suradnji i partnerstvu odgojno-obrazovne ustanove i obitelji te aktivnijem sudjelovanju lokalne zajednice u životu vrtića, ali i obratno.“(Ljubetić, 2009, str.90)

„Iako su i dječji vrtić i obitelj prirodno usmjereni jedno na drugo, jer imaju zajednički cilj-zdravo, samopouzđano, kompetentno, odgojeno i obrazovano dijete, često se čini da nedovoljno surađuju na putu prema istom cilju.“(Ljubetić, 2009, str.90)

Neki od mogućih razloga su:

- nedostatna osviještenost potrebe za stvarnom suradnjom
- nedovoljno znanja o ulozi i zadaćama odgajatelja
- nedostatna informiranost roditelja o njihovim ulogama u životu djeteta te pravima koja iz toga proizlaze
- nedovoljno praktičnih vještina odgajatelja potrebnih za stvaranje, održavanje i produbljivanje odnosa, izgradnju partnerstva i timski rad
- nedovoljna kompetencija profesionalaca (ne posjedovanje nužnih komunikacijskih vještina koje su preduvjet za građenje partnerskih odnosa) (Ljubetić, 2009)

11 PARTNERSTVO

Klaić (1979, prema Ljubetić, 2014., str. 3) u rječniku stranih riječi pojam partner tumači kao sudionik, suučesnik, sudrug, suvlasnik, kompanjoj, suradnik itd.

„Internetski rječnik pojmova partnerstvo objašnjava kao „ugovor između dviju ili više osoba koje ujedinjuju svoje talente i novac i dijele dobit ili gubitak“ te kao „suradnički odnos između pojedinaca ili grupa suglasnih u podjeli odgovornosti u postizanju nekog specifičnog cilja“.“(Ljubetić, 2014, str.3)

Partnerstvo određujemo kao najvišu razinu suradničkih odnosa pojedinca ili obiteljske zajednice i vrtića usmjerenih na postizanje zajedničkog cilja, a koji se odvijaju u određenom kontekstu i imaju određeno vrijeme trajanja. (Ljubetić, 2014)

Prema Miljak (1995) partnerstvo podrazumijeva ravnopravnost uloga roditelja i odgajatelja, podrazumijeva i prihvaćanje i uvažavanje osobnosti i sposobnosti drugih te podrazumijeva komplementarnost uloga – svaki je sudionik kompetentan u svom području.

Karakteristike partnerstva uključuju:

- poštenje
- poštovanje
- otvorenu komunikaciju
- aktivno slušanje
- vjerovanje
- fleksibilnost
- dijeljenje informacija i
- neosuđivanje (Ljubetić, 2014)

Autorica Petrović - Sočo (1995) ističe da bi odgajatelji u građenju partnerstva s roditeljima trebali imati u vidu da su roditelji:

- najodgovornije osobe za dobrobit djeteta
- primarni odgajatelji djece
- pomagači i predstavnici uže društvene zajednice u zastupanju prava i interesa djece

„Preduvjeti ostvarivanja kvalitetnog partnerskog odnosa su međusobno poštovanje i uvažavanje, ravnopravnost, aktivno slušanje, dvosmjerna komunikacija, odgovornost te želja, energija i vrijeme sudionika uloženi u postizanje zajedničkog cilja, ali i niz drugih vrlo osobnih doživljaja pojedinaca u partnerskom odnosu.“(Ljubetić, 2014, str.4)

12 ČIMBENICI KOJI DOPRINOSE USPJEŠNOM PARTNERSTVU

U knjizi „Od suradnje do partnerstva“ autorica Ljubetić (2014) naglašava četiri čimbenika koji utječu na partnerstvo, a to su:

- a) dijete u fokusu
 - b) konstruktivnost
 - c) jasnoća i konkretnost
 - d) kontinuitet
-
- a) Roditelji kojima se omogući učenje i razumijevanje načina na koje djeca razvijaju vještine i potencijale, moći će prepoznati i poduprijeti djetetov napredak. Odgajatelji bi trebali omogućiti roditeljima aktivno uključivanje u aktivnosti te razmjenu svojih zapažanja o djetetu, njegovom ponašanju, uspjesima i sl., jer time se kod roditelja stvara osjećaj prihvaćenosti, važnosti i ravnopravnosti.(Ljubetić, 2014)
 - b) Konstruktivna komunikacija je dijeljenje informacija o djetetu u svrhu unaprjeđivanja ravoja djeteta. Razmjenjivanje konstruktivnih informacija održava i potiče kvalitetnu raspravu, ne samo između roditelja i odgajatelja, nego i između roditelja i djeteta. (Ljubetić, 2014)
 - c) U podupiranju djetetova razvoja obiteljima će najviše koristiti jasne upute i konkretne strategije unaprjeđivanja djetetova učenja i ponašanja. Koristeći jednostavan i razumljiv jezik, minimalno teksta i vrlo specifičnu uputu povećat će se učinkovitost i odgovornost roditelja u njegovom djelovanju prema djetetu. Jasnoća i konkretnost smanjit će neke od mogućih prepreka koje je moguće očekivati s obzirom na različitost obrazovanja odgojitelja i roditelja. (Ljubetić, 2014)
 - d) „Obitelji trebaju kontinuiranu komunikaciju i razmjenu informacija kako bi ostvarili i zadržali značajnu uključenost u dječji razvoj i učenje. Odgojitelji i učitelji stoga trebaju biti proaktivni u poticanju komunikacije s roditeljima tijekom cijele pedagoške godine, ali i tijekom cijelog odgojno-obrazovnog ciklusa. To pomaže ostvarivanju kooperativnog ozračja i stalno podsjeća na važnost međusobne suradnje.“(Ljubetić, 2014, str. 48)

13 SURADNJA ILI PARTNERSTVO

Često se u literaturi termin suradnja poistovjećuje s pojmom partnerstvo. Ne bismo ih poistovjećivali osim ako pojam suradnje ne uključuje sve aspekte partnerstva (kvalitetan i kontinuiran odnos jasno definiran zajednički cilj, vrijeme, kontekst, nužne preduvjete za ostvarivanje partnerskog odnosa). (Ljubetić, 2014)

„Autorica Pašalić Kreso (2004; prema Ljubetić, 2014, str.5) čini jasnu distinkciju između pojmova partnerstvo i suradnja naglašavajući kako „suradnja razvija i njeguje uglavnom površne i formalne odnose koji ma koliko da su učestali ne mogu donijeti kvalitativne promjene“ ako se međusobna komunikacija obitelji i odgojno-obrazovne ustanove ne postavi na bitno drukčije osnove i ne promijeni se. Ono što je nužno promijeniti jest odnos prema djetetu, odnosno, percepciju njegove uloge i dobrobiti.“(Ljubetić, 2014, str.5)

U suradničkom odnosu obitelji i odgojno-obrazovne ustanove dijete je pritisnuto interesima vrtića na jednoj strani i očekivanjima roditelja na drugoj strani, dok su njegove potrebe i potencijali smješteni u drugi plan. (Ljubetić, 2014)

„U partnerskom odnosu, obitelj i ustanova smještaju dijete, njegovu dobrobit, potrebe i kapacitete u centar pozornosti obiju strana koje imaju iste interese, ciljeve i zadaće. Štoviše, njihova opredijeljenost je pružanje maksimalne potpore jednih drugima s ciljem dostizanja onih ciljeva koji su u djetetovu najboljem interesu.“(Ljubetić, 2014, str.6)

Temeljne razlike između suradničkih i partnerskih odnosa obitelji i odgojno-obrazovne ustanove moguće je tablično prikazati.

Tablica 1 - Razlike između suradnje i partnerstva obitelji i odgojno-obrazovne ustanove prema Ljubetić (2014)

ČIMBENICI	SURADNJA OBITELJI I ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE	PARTNERSTVO OBITELJI I ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE
Roditelji	Percipiraju se kao "druga strana" u odgoju djece. Povremeno se uključuju u aktivnosti ustanove. Nedostatno informirani o svojim pravima/obvezama u svezi partnerstva s ustanovom. Dolaze u ustanovu po pozivu i/ili u točno određeno vrijeme (npr. dovođenje i odvođenje djece iz dječjeg vrtića).	Percipiraju se kao prvi "učitelji" svoje djece. Uključeni u sve aktivnosti ustanove. Dobro informirani o svojim pravima/obvezama u svezi partnerstva s ustanovom. Dobrodošli su u ustanovu bez ograničavanja vremena boravka u njoj.
Odgojno-obrazovno osoblje (odgojitelji, učitelji, stručni suradnici)	Nedostatno osposobljeni tijekom formalnog obrazovanja za izgradnju partnerskih odnosa s obiteljima. Pomanjkanje interesa za unaprjeđivanje kompetencija u području partnerstva.	Osviješteni i informirani te kvalitetno osposobljeni za izgradnju partnerskih odnosa s obiteljima. Pojačani interes za unaprjeđivanje kompetencija u području partnerstva.
Ciljevi, zadaće, interesi	Pojedinačni, jednosmjerni, interesi "dviju strana".	Opći, posebni, dvosmjerni, u fokusu djeteta i njegova dobrobit.
Senzibilitet osoblja	Nedostatno senzibilizirani za potrebe obitelji.	Izrazito senzibilizirani za potrebe obitelji.
Odnosi	Hijerarhijski pozicionirani - roditelji imaju niži rang u odnosu na odgojno - obrazovno osoblje u ustanovi	Ravnopravni - roditelji partneri odgojno - obrazovnom osoblju u ustanovi
Komunikacija	Rijetka, nedostatno otvorena, površna i gotovo u pravilu javlja se s pojavom teškoća u djetetovu učenju i/ili ponašanju	Kontinuirana, otvorena, iskrena, podržavajući, ravnopravna
Inicijativa	U pravilu, inicijativu ima ustanova.	Inicijativa je obostrana i nadopunjujuća.
Motivacija	Niska razina intrinzične motiviranosti za izgradnju partnerstva, suradnja najčešće "prigodničarska" (teškoće s djecom, financijska pomoć, obveze prema ustanovi).	Visoka razina intrinzične motiviranosti za izgradnju i unaprjeđivanje partnerskih odnosa na svim poljima odgojno-obrazovnog rada
Aktivnosti obitelji i ustanove	Najčešće usmjerene na informiranje o djetetovim postignućima, instruiranje roditelja za pružanje pomoći djetetu oko domaćih zadaća	Aktivno sudjelovanje u izgradnji kurikuluma ustanove (planiranje, zajednički rad, evaluacija)
Obitelj, ustanova, zajednica	Percipiraju se kao odvojeni sustavi koji autonomno funkcioniraju i samo povremeno i po potrebi surađuju	Percipiraju se kao međusobno povezani sustavi u stalnoj interakciji i međudjelovanju

14 OD SURADNJE DO PARTNERSTVA

Prvi koraci u suradnji mogu biti: posjet djetetovu domu, informativni sastanak prije polaska u vrtić, posjet roditelja u grupi, razne brošure za roditelje i sl., ovisno o mogućnostima i potrebama roditelja, tradiciji, spremnosti i motiviranosti profesionalaca, a sve u interesu djeteta odnosno odgovaranja na djetetove trenutačne potrebe (Ljubetić, 2014).

Dobrom suradnjom želi se ostvariti kontinuitet o odgoju i obrazovanju, te omogućiti svakom pojedinom djetetu razvoj u sredini u kojoj će se osjećati prihvaćeno i voljeno, sigurno, zadovoljno i sretno, sredini koja će djelovati poticajno na razvoj svih njegovih potencijala i u kojoj će se skrbiti o djetetovim specifičnostima (Mlinarević, Tomas, 2010).

„Osmišljavanjem i prihvaćanjem svojih uloga u odgoju i obrazovanju djece, svi čimbenici odgojno-obrazovnog sustava preuzimaju i odgovornost i inicijativu u izgradnji partnerskih odnosa na relaciji vrtić-obitelj-lokalna zajednica, jer je kvalitetan partnerski odnos jedan od uvjeta koji je nužno zadovoljiti kako bi dječji vrtić mogao funkcionirati kao zajednica koja uči.“(Ljubetić, 2009, str.91)

„Koncept partnerstva rezultat je niza znanstvenih istraživanja, ali i provjere njihovih rezultata u praksi, no ponajprije promjene stajališta o roditeljima i nužnosti građenja kvalitetnijih partnerskih odnosa.

Osnovna obilježja partnerskog koncepta su:

- roditelji su središnje i aktivne osobe u donošenju odluka i njihovoj implementaciji
- roditelji imaju jednake snage i stručnost
- roditelji su sposobni pridonositi funkcioniranju ustanove i primati od nje
- roditelji i profesionalci imaju zajedničku odgovornost“ (Ljubetić, 2009, str.92)

Međusobno poštovanje, razumijevanje i prihvaćanje polazište su za uključivanje roditelja u odgojno-obrazovnu ustanovu. Roditelje treba prihvatiti i uključiti kao ravnopravne članove tima u odgojno-obrazovnoj ustanovi. Studije koje su proučavale aktivno uključivanje roditelja u obrazovanje djece dokazuju obostranu dobrobit. (Ljubetić, 2014)

„Partnerstvo odgojitelja i roditelja traži veliko povjerenje, izuzetnu otvorenost i toleranciju, a prije svega objektivnost i sposobnost za razmjenu informacija.“(Milanović i sur., 2014, str. 70)

15 ZAKLJUČAK

Obitelj je temeljna društvena zajednica kojom se bave brojni autori različitih znanstvenih i stručnih područja. Prema Petrović-Sočo (1995) obitelj je središte djetetova života i njegov prvi učitelj. Ona mu pruža osnovnu egzistenciju, odgaja ga i obrazuje, poučava i usmjerava. U njoj se dijete osjeća zaštićeno i prihvaćeno, na nju se oslanja u svom tjelesnom, spoznajnom i socioemocionalnom razvoju te usvaja njene kulturne tradicije i vrijednosne orijentacije. Juul (2008) naglašava kako je primarna obitelj koju čine otac, majka i djeca dominantan tip obitelji. Svaka obitelj ima svoju kulturu što je čini jedinstvenom. Odrastanjem djeteta utjecaj obitelji se smanjuje, ali nikad ne prestaje. Autorica Ljubetić (2014) roditeljstvo određuje kao skup namjernih aktivnosti kojima je cilj skrb za dijete i poticanje njegova razvoja. Srž roditeljstva je ono što roditelji čine, a ne ono što jesu. . U roditeljstvu se mnogo toga promijenilo, ali je ostala ista želja da se zadovolje djetetove potrebe. Uz obitelj, važnu ulogu ima i odgojno-obrazovna ustanova u kojoj je kakvoća življenja bitna odrednica odgoja i obrazovanja. Bogato, poticajno i raznovrsno prostorno-materijalno okruženje treba djeci omogućiti raznolike aktivnosti, različite načine istraživanja i korištenja različitih strategija rješavanja problema. Važnost komunikacije između roditelja, odgajatelja i drugog osoblja unutar odgojno- obrazovne ustanove je nesporna. Kvalitetna komunikacija odgajateljima i roditeljima omogućuje zajedničko razumijevanje djece koje nitko od njih ne bi mogao ostvariti sam, bez udjela onoga drugoga (Slunjski, 2008). Partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovne ustanove smješta u središte pozornosti dijete i njegove potrebe. Prema Ljubetić (2014) partnerstvo određujemo kao najvišu razinu suradničkih odnosa pojedinca ili obiteljske zajednice i vrtića usmjerenih na postizanje zajedničkog cilja. Preduvjeti ostvarivanja kvalitetnog partnerskog odnosa su međusobno poštovanje i uvažavanje, ravnopravnost, aktivno slušanje, dvosmjerna komunikacija, odgovornost te želja, energija i vrijeme sudionika uloženi u postizanje zajedničkog cilja, ali i niz drugih vrlo osobnih doživljaja pojedinaca u partnerskom odnosu (Ljubetić, 2014). U interesu roditelja i odgajatelja je građenje jedinstvenog individualnog odnosa i unapređivanje partnerstva odgojno-obrazovne ustanove i obitelji.

LITERATURA

- [1] Klarin, M. (2006). *Razvoj djece u socijalnom kontekstu – roditelji, vršnjaci, učitelji kontekst razvoja djeteta*. Zadar: Sveučilište u Zadru i Naklada Slap.
- [2] Juul, J. (2008). *Život u obitelji*. Zagreb: Pelago.
- [3] Ljubetić, M. (2007). *Biti kompetentan roditelj*. Zagreb: Mali profesor.
- [4] Ljubetić, M. (2014). *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno – obrazovne ustanove i zajednice*. Zagreb: Element.
- [5] Maleš, D., Kušević, B. (2011). Nova paradigma obiteljskog odgoja. U D. Maleš, *Nove paradigme ranoga odgoja*. (str. 41-66) Zagreb: Filozofski fakultet sveučilišta u Zagrebu.
- [6] Milanović, M. i suradnici (2014). *Pomozimo im rasti Priručnik za partnerstvo odgojitelja i roditelja*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- [7] Janković, J. (2008). *Obitelj u fokusu*. Zagreb: Etcetera.
- [8] Kirsten, A., Hansen, Kaufmann, R.K., Walsh, B.K. (2001). *Kurikulum za vrtiće*. Udruga roditelja Korak po korak za pomicanje kvalitete življenja djece i obitelji, Zagreb.
- [9] Slunjski, E. (2008). *Dječji vrtić – zajednica koja uči*. Zagreb: Spektar Media.
- [10] Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (2014). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. Zagreb.
- [11] Bredekamp, S. (1996). *Kako djecu odgajati* Zagreb: Educa.
- [12] Miljak, A. (2009). *Življenje djece u dječjem vrtiću*. Zagreb: Spektar Media.
- [13] Petrović – Sočo, B. (1995). Ispitivanje stavova roditelja o suradnji s dječjim vrtićem. *Društvena istraživanja: časopis za opće društvena pitanja*, Filozofski fakultet, Zagreb.
- [14] Kanjić, S., Boneta, Ž. (2012). Viđenje partnerstva obitelji i vrtića očima djeteta *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*.
- [15] Mlinarević, V., Tomas, S. (2010). Partnerstvo roditelja i odgojitelja – čimbenik razvoja socijalne kompetencije djeteta. *Magistra ladertina* 5(5).
- [16] Mlinarević, V. (2022). Odgoj djeteta i komunikacija roditelja u suvremenim uvjetima *Nova prisutnost: časopis za intelektualna i duhovna pitanja*. Nova prisutnost 20.
- [17] Jurčević – Lozančić, A., (2013). *Izazovi odrastanja – predškolsko dijete u okruženju suvremene obitelji i vrtića*. Zagreb.
- [18] Ljubetić, M. (2012). *Nosi li dobre roditelje roda?!* Zagreb: Profil.

[19] Miljak, A. (1996). *Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja*. Velika Gorica

[20] Miljak, A. (1995). Mjesto i uloga roditelja u (suvremenoj) humanističkoj koncepciji predškolskog odgoja.

Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja Filozofski fakultet, Zagreb

Persona.

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada, te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

Valentina Karas